

A katasztrófavédelem szervezetének felsőfokú végzettségű és tisztii állományú szakemberei mindenkori utánpótlásának biztosításáról elsősorban a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézete gondoskodik. A már megszerzett BSc alapképzési diploma mellé MSc, mester szintű szakirányú végzettség, ennek megléte után akár a tudományos fokozat, a PhD (doktori) is megszerzhető az NKE Katasztrófavédelmi Intézet közreműködésével, a három szakterületnek megfelelő tanszékeknél.

A Katasztrófavédelmi Intézet által ellátott oktatási tevékenységről, a 2013 szeptemberében újonnan indult katasztrófavédelem szak képzésének tapasztalatairól, a képzés közben felmerült igényekről szól jelen írás.

Kulcsszavak: katasztrófavédelem, felsőfokú képzés, egyetem, tűzoltó

Bevezetés

A katasztrófavédelemnek közel 12 000 fős rendészeti szervként, jelentős mennyiségű ellátandó feladattal kell kezelnie napjaink kihívásait az ország szolgálatában, a lakosság biztonságáért. A felsőfokú végzettségű és tisztii állományú szakembereinek mindenkori utánpótlásáról elsősorban a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézete gondoskodik. A folyamatosan a szervezetre terhelődő újabb felelősségi körök között mind a három szakterületet érintően találunk újabb feladatokat. A tűzoltósági terület kiveszi a részét a bővült, integrált hatósági munkákból, a katasztrófavédelmi megbízottak és az őrsök munkájának szervezéséből. Az iparbiztonság fogalom sokkal szélesebb körű fogalmat jelent a szó szoros értelmezésén kívül: a veszélyes anyagok szállításától kezdődően az ipari termelés ellenőrzésén át a létfontosságú rendszerek és létesítmények felügyelete vagy a kiberbűnözés elleni védekezés bizonyos tevékenységei is a szakterületet érintik. [3] [6] A polgári védelem a lakosság életének, testi épségének, vagyonának valós, a jelenkor veszélyei elleni leghatékonyabb védekezés céljából fejti ki tevékenységét, szervezi a lakosságból létrehozott különböző szervezetek felkészítését. [1] [5]

Ezek a feladatok mindhárom szakterületen erős elhivatottságú, széles körű figyelemmel és magas fokú képzettséggel rendelkező szakembereket igényelnek. A katasztrófavédelemre háruló új feladatok jó részét felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberek, tisztai beosztásban szolgálók látják el. Mind a mesterképzés, mind a PhD-képzések az egyénileg továbbtanulni szándékozók számára is nyitva állnak a saját karriertervezés vagy egyéb szakmai érdeklődés okán. Különösen fontos a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (továbbiakban: NKE) Katasztrófavédelmi Intézete által nyújtott többszintű oktatás az élet-hosszig tartó tanulásban való közreműködés során. [2]

Az NKE Katasztrófavédelmi Intézetének oktatói kara végigkíséri a felsőoktatásba bekerülő hallgatót a BSc alapképzéstől kezdődően az MSc szakirányú képzés megszerzésén át az NKE doktori iskoláiban megszerezhető PhD tudományos fokozat eléréséig. Segítséget nyújtanak továbbá a későbbi habilitációs eljárásokban. Különösen érdemes itt szót ejteni arról, hogy jelenleg előkészítés alatt áll a 2016-ban indulásra tervezett, önálló katasztrófavédelem mesterszak. Jelenleg a védelem igazgatási szakon végzett hallgatóknak van lehetőségük MSc mesterszakon egyenes ágon tovább tanulni. A jelenlegi védelmi igazgatási mesterszak katasztrófavédelmi szakiránya nem biztosítja az új katasztrófavédelem alapszak ráépülését, ezért szükséges új szakot alapítani és indítani. Az új mesterszak belépésével a védelmi igazgatási mesterszak kivezetésre kerül. Az új mesterszak alapvetően vezetési és műveletirányítási tevékenységi kompetenciákra helyezi az oktatási hangsúlyt.

1. kép: BM OKF főigazgatói és NKE oktatási rektorhelyettesi látogatás az NKE Katasztrófavédelmi Intézet oktatói karának értekezletén (NKE, 2013)

A 2013 szeptemberében újonnan elindított katasztrófavédelem BSc szak és annak három szakiránya (tűzvédelmi és mentésirányítási, katasztrófavédelmi műveleti, iparbiztonsági) mind levelezős, mind nappali formában a jelen írás elején említett célok elérésére készíti fel a hallgatókat. Az új szak elindítása jelentős feladatokat rótt a Katasztrófavédelmi Intézet állományára, melyeket „élesben”, a napi oktatás és a tudományos életben való részvétel mellett kellett megoldani. A teljes idejű (nappali) képzésben jelenleg már 33 fő végzi tanulmányait az egyetemen. Közülük hét fő hivatásos állományban a tűzoltóságokat érintő feladatok tiszti beosztásban történő ellátására készül fel, és további 26 fő a BM OKF-el kötött ösztöndíjszerződése szerint tanul a katasztrófavédelmi műveleti és az iparbiztonsági szakirányokon, hogy a diplomájuk megszerzését követően minél előbb a katasztrófavédelem szervezetét erősíthessék.

Nagyon fontos, hogy a majdan kibocsátásra kerülő hallgatók minél hamarabb be tudjanak illeszkedni a leendő szolgálati helyükre, a várható beosztásukba, minél hamarabb önállóan el tudják látni a rájuk váró feladatokat. Ezért az NKE Katasztrófavédelmi Intézete és annak oktatói kara mindent megtesz. A valós, a katasztrófavédelem számára kiszabott feladatokat, azok végrehajtását és megoldását folyamatosan és párhuzamosan oktatjuk az egyéb tananyagok átadásán túl. A képzések során a gyakorlatorientáltság igen fontos szempont. A hallgatók – a Katasztrófavédelmi Intézet szervezésében – a társzervezeteknél (pl. mentőszolgálat, meteorológiai szolgálat) és a katasztrófavédelem különböző szintű szervezeteinél (megyei igazgatóságok, katasztrófavédelmi igazgatóságok, hivatásos tűzoltó-parancsnokságok) vesznek részt helyszíni látogatásokon és gyakorlati foglalkozásokon. Igen jó módszer a konkrét gyakorlati ismertek megszerzésére az olyan intenzív képzés, mint a 2014 májusában a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóságnál lefolytatott háromhetes szakmai gyakorlat. Itt rövid időre minden szakirány hallgatói nemcsak bepillanthattak, hanem konkrétan részt vehettek különböző szakmai tevékenységekben. Segítették a hatósági osztályok és a kirendeltségi felügyelők munkáját, de elláttak 24 órás készenléti jellegű szolgálatot is tűzoltóságokon, konkrét tűzoltójárművekre történő beosztásokkal, riasztások esetén a tűz és káresetek felszámolásához vonulással. A tűzoltói képesítéssel eddig nem rendelkezők (a katasztrófavédelmi műveleti és az iparbiztonsági szakirány hallgatói) egy 40 órás alapfokú tanfolyamon vettek részt.

A nappali rendszerű képzésben részesülő kettős jogállású és ösztöndíjas hallgatók a tanítás szorgalmi időszakában szocializálódnak. Napi tevékenységük folyamán kötelező az egyenruha viselete, az alakosság és a viselkedési normák betartása. Az egyetem területén napközben zárt rendben közlekedhetnek, hasonlóan a Ludovika katona hallgatóihoz. Hეტente alaki foglalkozás van és körletszemle.

A hallgatók oktatási-tudományos képzésére, szerzői és előadói készségük jelentős növelésére kínálnak jó lehetőséget a Tudományos Diákköri Konferenciák. A 2013-as őszi TDK-konferencián az intézet mester szakos hallgatói közül is – díjakkal is elismerten – voltak résztvevők. A 2014-es tavaszi TDK-konferencián többen, a katasztrófavédelem

szak teljes idejű képzésében részt vevő tűzoltó tisztjelöltek is részt vettek, és eredményesen szerepeltek. Számukra ez volt az első komolyabb egyéni megmérettetés, melyben tapasztalhatták, hogy el tudják érni a kitűzött célokat, ha ehhez kellő energiát fektetnek be. Az elért díjak visszaigazolták munkájuk hatékonyságát.

2. kép: Eligazítás a BSc katasztrófavédelem szak nappali rendszerű hallgatóinak szakmai gyakorlatán (2014, FKI Videocsoport)

A hallgatók aktivitása reményt ad arra, hogy az intézetnek érdemes munkát fektetni a szakkollégium létrehozásába, ahol a tehetséges és többletfeladatokat vállalók számára további tehetséggondozásra is lehetőség nyílik. Intézetünk e tekintetben tud eredményeket felmutatni. Két végzett hallgatónk már doktorandusz és a Katasztrófavédelmi Intézet állományának tagjai. Mindketten demonstrátorok voltak, aktívan részt vettek a TDK-pályázatokon, és publikáltak. A tehetséges hallgatókból kinevelt oktatók jelentősen hozzájárulnak a minőségi oktatás megteremtéséhez és a kollektív szellem erősítéséhez. [4]

A rendvédelem területén a fontos kritériumszempontok egyike a fizikai állóképesség. Ennek megfelelő szinten tartására és az edzettség növelésére a képzés során a testnevelés tantárggyal adjuk meg az alapot heti két órában. Ezen felül a tanév során többször sikeresen motiváltuk a nappali képzésben részesülő, katasztrófavédelem szakos hallgatókat a különböző egyetemi, rendvédelmi (belügyminisztériumi vagy BM OKF által szervezett) sportversenyeken való részvételre. Hallgatóink minden eseményen eredményesen szerepeltek, díjakkal, helyezésekkel, oklevelekkel bizonyították rátermettségüket, jó hírét vitték a Katasztrófavédelmi Intézetnek.

A hallgatók utánpótlása és a képzés népszerűsítése érdekében marketingtevékenységet is folytatunk. A hallgatók bevonásával az intézet részt vett az Educatio kiállításon. Az egyetem és a BM OKF honlapján rendszeresen beszámolunk az intézet kiemelt eseményeiről, eredményeiről.

3. kép: Az NKE Katasztrófavédelmi Intézet oktatói kara záróvizsga közben (2014, NKE KVI)

Az ország egész területéről vannak elhelyezve hallgatóink a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hungária körüti kampuszán, az úgynevezett „D” kollégiumi épületben. Benne egy teljesen felújított szintet vehettek birtokukba a katasztrófavédelem szak hallgatói 2013 őszén. Az elhelyezési körlet az év folyamán kényelmi eszközökkel, berendezési tárgyakkal, sport- és szórakoztatási eszközökkel bővült a szabadidő hasznos eltöltésére. Az elhelyezési szinten található közösségi termet nemcsak szórakozás és pihenés céljából, hanem a kiscsoportos nyelvi képzésre is eredményesen lehet felhasználni.

Tapasztalatok

A katasztrófavédelem szakon folyó oktatás, az intézet által ellátott feladatok során keletkezett tapasztalatok elemzése alapján a következőket célszerű figyelembe venni az új, a 2014/15-ös tanév során:

- A napi oktatás során lehetőséget kell találni a katasztrófavédelem szerveivel, pél-

dául a kirendeltségekkel való kapcsolat elmélyítésére a gyakorlati ismeretek megszerzése céljából.

- Az előadások anyagába folyamatosan be kell építeni a legújabb szakmai ismereteket, jogszabályokat.
- A szakmai gyakorlatok jól tervezett előkészítésével lehetőség nyílik különféle szakképzettségek megszerzésére a képzés alatt.
- A Tudományos Diákköri Konferenciákon való részvétel ösztönzésével növelni kell a hallgatók aktivitását.
- Fenn kell tartani a sporteseményeken, különböző versenyeken való részvételek motiváltságát.
- A katasztrófavédelem alapszakon végzett hallgatók érezzék készséget az ismeretek magasabb szintű elsajátítására néhány év csapatszolgálat után, a mesterdiploma megszerzésére.
- Az elhelyezés minőségét és színvonalát fent kell tartani, lehetőségek szerint javítani.

Irodalomjegyzék

1. Kolonics Gábor – Kóródi Gyula: The examination of the role of natural substances in the protection against UV radiation. *Hadmérnök*, VIII:(1) pp. 339–344. (2013)
2. Restás Ágoston: Katasztrófavédelmi feladatoknál is alkalmazott UAV pilóták felkészítésének lehetőségei, rendszere. *Bolyai Szemle*, 2013/3, pp. 91–108.
3. Kátai-Urbán Lajos: Industrial Safety Preparation in the Higher Education System of Disaster Management in Europa and in Hungary. Iparbiztonsági felkészítés az európai és magyar katasztrófavédelmi felsőfokú képzés rendszerében. In: Dobor József – Kátai-Urbán Lajos (szerk.): *Proceedings „Safety of Industrial Establishments 2013. International Scientific Conference on Industrial Safety.”* Előadásgyűjtemény. „Veszélyes üzemek biztonsága” Nemzetközi Iparbiztonsági Tudományos Konferencia. Konferencia helye, ideje: Budapest, 2013. 04. 10. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2013, pp. 79–100. (ISBN: 978-615-5305-08-5)
4. Dobor József: Előadásgyűjtemény a „Katasztrófavédelmi Díj” Tudományos Konferencia 2012. c. tudományos rendezvényen elhangzott előadásokhoz. Szerkesztette Kátai-Urbán Lajos és Dobor József. Konferencia helye, ideje: Budapest, 2012. 10. 10. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2012, 200 p. (ISBN: 978-963-89546-6-4)
5. Endrődi István: A magyar önkéntes polgári védelmi szervezetek szerepe az új katasztrófavédelmi törvény alapján. *Védelem online: tűz- és katasztrófavédelmi szakkönyvtár*, 2013 (augusztus), pp. 1–8.
6. Pátzay György – Kossa György – Grósz Zoltán: Atomerőművek biztonsága és az atomerőművi balesetekből, üzemzavarokból levonható következtetések. *Védelem online*, 2014.

Current issues in disaster management education

BLESZITY JÁNOS – GRÓSZ ZOLTÁN – PÁNTYA PÉTER – KRIZSÁN ZOLTÁN

The continuous supply of officers with higher education in disaster management is primarily provided by the Disaster Management Training Centre and the Institute

of Disaster Management, National University of Public Service. After the bachelor's degree, a master's or a doctoral degree may be acquired in the relevant fields with the help of the Institute of Disaster Management (NUPS), consisting of three departments corresponding to the three fields.

The article is about the education carried out by the Institute of Disaster Management, evaluating the experiences of the recently started Disaster Management studies and the needs that have emerged during the training.

Keywords: disaster management, higher education, university, fire fighter